

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

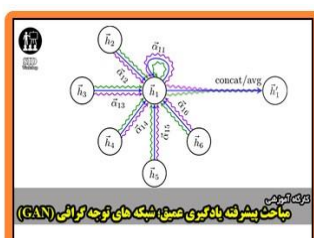
فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

آموزش آنلاین ابزار پژوهش کمی (کاربره نرم افزار SPSS)

کارگاه آنلاین کاربرد نرم افزار SPSS در پژوهش

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق شبکه های توجه گرافی (GAN)

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (Graph Attention Networks)

مقاله نویسی ISI (روزه علمی مهندسی)

کارگاه آنلاین مقاله نویسی IEEE و ISI ویژه فنی و مهندسی

طراحی الگوی برنامه درسی تعلیمات اجتماعی دوره ابتدایی بر اساس رویکرد تلفیقی هنر

اعظم کرکرانک^۱؛ شیدا جعفری^۲ و زینب خزایی^۳

کلید واژه‌ها: برنامه درسی تلفیقی، علوم اجتماعی، رویکرد تلفیقی هنر، عناصر برنامه درسی

مقدمه

برنامه درسی تلفیقی توأم با شکل‌گیری حوزه برنامه درسی در قرن بیستم مورد نظر صاحبان اندیشه برنامه‌ریزی درسی و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت قرار گرفت. در حقیقت توسعه سریع علوم، از هم پاشیدگی بخش‌های گوناگون برنامه درسی سنتی، عدم ارتباط آن با واقعیت‌های زندگی شخصی و اجتماعی فراگیران موجب توجه هر چه بیشتر به موضوع برنامه درسی تلفیقی شده است. تلفیق به شیوه‌ای گفته می‌شود که در آن بخش‌های مرتبط به هم در یک کل بزرگ‌تر به هم می‌پیوندند. بر اساس طراحی عناصر درسی و رویکرد تلفیقی دروس ابتدایی باهنر، در این پژوهش می‌توان بخشی از کاستی‌های درس علوم اجتماعی را برطرف نموده و با آگاهی و استفاده از الگوهای تدریس تلفیقی در فضای آموزشی یادگیری بهتر به وجود آورد. با توجه به مطالب فوق این سؤال مطرح است: طراحی برنامه درسی علوم اجتماعی با رویکرد تلفیقی هنر چگونه است؟

روش

پژوهش حاضر جزء پژوهش‌های کیفی و از نوع توصیفی، تحلیلی است. در این پژوهش به منظور دستیابی به اطلاعات دقیق و جامع به مطالعه کلیه منابع و مراجع الکترونیکی و غیر الکترونیکی پرداخته است. ویژگی‌های برنامه درسی تلفیقی استخراج و برای طراحی الگوی برنامه درسی تعلیمات اجتماعی دوره ابتدایی بر اساس رویکرد تلفیقی استفاده شده است.

یافته‌ها

طراحی برنامه اولین مرحله‌ی اساسی در برنامه درسی می‌باشد که همانا تصمیم‌گیری در خصوص هر یک از عناصر برنامه درسی است. منظور از طرح برنامه درسی، شکل مدون و یا ساختار برنامه درسی است. (مهرمحمدی و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۷۳). اهداف درسی از فهرست نیازهای مربوط به جامعه، موضوعات درسی و فراگیران انتخاب می‌شوند؛ یعنی در مرحله‌ی بعد همان نیازها به اهداف تبدیل می‌شوند. (قادری، ۱۳۹۱: ۶۳). بر اساس بررسی مقالات و کتاب‌ها ویژگی‌های اهداف در برنامه درسی علوم اجتماعی بر اساس رویکرد تلفیقی هنر عبارت‌اند از: دستیابی دانش‌آموزان به مهارت‌های اساسی یادگیری علوم اجتماعی و هنر همچون پرورش تفکر، سواد بصری، نمایشی و شکوفایی استعدادها که به صورت ایجاد ایده و ساختن آن تجلی می‌یابد و بر پرورش مهارت‌ها، فزاینده‌ی دانش و تقویت نگرش‌ها تاکید می‌شود. بهره‌گیری از قالب‌های هنری شامل طراحی/ نقاشی، خوشنویسی، هنرهای دستی، عکاسی، نمایش و موسیقی با تاکید بر ویژگی‌های آن‌ها. آشنایی با مفاهیم آموزشی علوم اجتماعی مانند آشنایی با میراث فرهنگی، ارتباط اجتماعی، بهبود زندگی خانواده، سازگاری، انرژی، محیط‌زیست و بهداشت.

از آن جایی که اهداف، به وسیله محتوا متحقق می‌شوند، توجه به محتوا همواره به عنوان یک عنصر هم در برنامه درسی مطرح بوده است (امینی، ۱۳۸۴: ۱۲۸). در الگوی پیشنهادی نیز اصول انتخاب‌شده با توجه به قابلیت‌های تلفیقی درس علوم اجتماعی و میزان درک و علاقه‌ی دانش‌آموزان و ارتباط این برنامه با درس هنر بوده است. اصولی همچون تعادل، علاقه، تلفیق، سودمندی، قابلیت یادگیری، توالی، انسجام و... نشان‌دهنده‌ی ویژگی ممتاز کاربردی بودن، متناسب با علاقه‌ی دانش‌آموز و تلفیق محتوای دروس به یکدیگر است.

^۱ نویسنده مسؤؤل، کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی علامه طباطبایی (Akarkaranak@ymail.com)

^۲ کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی

^۳ کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی

سازمان‌دهی محتوای برنامه درسی یکی از حساس‌ترین مراحل برنامه‌ریزی درسی است که کارایی برنامه و میزان تحقق هدف‌های مهم برنامه‌ریزی بدان وابسته است. روش تلفیقی علوم اجتماعی بر اساس رویکرد تلفیقی باهنر، روش‌های سازمان‌دهی محتوا بر اساس چالش محوری و مسئله محوری و یادگیری مستقل و هدایت‌شده، جمع‌آوری اطلاعات از منابع گوناگون برخوردار است و با شیوه‌های طراحی، عکاسی، نقاشی، کاردستی، موسیقی و خوشنویسی همراه می‌باشد. ارزشیابی فرآیند نظام‌مند جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات است که به منظور تعیین میزان تحقق هدف‌ها انجام می‌شود. ارزشیابی علوم اجتماعی با رویکرد هنری با توجه به ملاک‌های زیر انجام می‌شود: - خلاقیت همچون پیدا کردن راه حل مناسب، خلق اثر هنری غیرمرسوم و غیر کلیشه‌ای و نظایر آن.

شکل ۱-۱ ساعت درسی علوم اجتماعی با رویکرد هنری.

بحث و نتیجه‌گیری

طبق بررسی مقالات و کتاب‌ها، ویژگی‌های اهداف در برنامه درسی علوم اجتماعی بر اساس رویکرد تلفیقی هنر عبارت‌اند از: دستیابی دانش‌آموزان به مهارت‌های اساسی یادگیری علوم اجتماعی و هنر همچون پرورش تفکر، سواد بصری، نمایشی و شکوفایی استعدادها که به صورت ایجاد ایده و ساختن آن تجلی می‌یابد و بر پرورش مهارت‌ها، فزاینده‌گی دانش و تقویت نگرش‌ها تأکید می‌شود. در الگوی پیشنهادی نیز اصول انتخاب محتوا باید با توجه به قابلیت‌های تلفیقی درس علوم اجتماعی و میزان درک و علاقه‌ی دانش‌آموزان و ارتباط این برنامه با درس هنر برنامه‌ریزی شود. روش تلفیقی علوم اجتماعی بر اساس رویکرد تلفیقی باهنر، بر اساس چالش محوری و مسئله محوری، یادگیری مستقل و هدایت‌شده و جمع‌آوری اطلاعات از منابع گوناگون است و با شیوه‌های طراحی، عکاسی، نقاشی، کاردستی، رسانه، موسیقی و خوشنویسی همراهی باشد؛ و در نهایت پیشنهاد می‌شود: به عوامل اثرگذار بر طراحی برنامه درسی تلفیقی توجه شود.

منابع

امینی، محمد (۱۳۸۴). تربیت هنری در قلمرو آموزش و پرورش. تهران: آبیژ.
 قادری، مصطفی (۱۳۹۱). عمل و نظریه در مطالعات برنامه درسی. تهران: آوای نور.

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

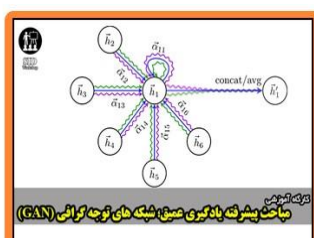
فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

آموزش آنلاین ابزار پژوهش کمی (کاربره نرم افزار SPSS)

کارگاه آنلاین کاربرد نرم افزار SPSS در پژوهش

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق شبکه های توجه گرافی (GAN)

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (Graph Attention Networks)

مقاله نویسی ISI (روزه علمی مهندسی)

کارگاه آنلاین مقاله نویسی IEEE و ISI ویژه فنی و مهندسی